

BBM-taxateurs geven visie op instandhouding en fiscaliteit. p.4

Nieuwe voorzitter 'Monumentenzorg in de Praktijk'. p.6

Uit het Archief: meisjes- vakschool Coevorden. p.10

Leeuwarden en Utrecht starten eigen Revolving Fund. p.11

JAARGANG 17 | NR 1 - 2006

IN DIT NUMMER

INTERVIEW

RESTAURATIE STREEKEIGEN HALLEHUISBOERDERIJ

Een charmant compromis in Langbroek

Ruud en Etske Muis: 'De schoonheid van historie zien en er volop van genieten'.

Zaterdag 4 maart 2006. Een nieuwe werkelijkheid voor het ondernemersechtpaar Ruud en Etske Muis en hun drie kinderen. Ze verhuizen van hun nieuwbouwwoning in Wijk bij Duurstede naar hun gerestaureerde boerderij in het nabijgelegen Langbroek. Hun 'pareltje' staat in het Buurtschap Steenen Brug, Langbroekerdijk A4. Een charmant compromis tussen respect voor het verleden en een voorkeur voor modern.

Het kost een paar centen, maar dan heb je ook wat. Ruud en Etske Muis kunnen er over meepraten nu het stof van de restauratie is opgetrokken. De binnenkant van hun Hallehuisboerderij uit circa 1800 is nu geheel naar wens en rijp voor bewoning. Maar de buitenboel moet nog aangepakt: stucwerk aan de gevels, verf op het houtwerk en herinrichting van het 6.000 m² grote groene buitenterrein. Wie de brug naar het erf betreedt, ontmoet de 'bewakingsdienst': het ganzenpaar Guus & Truus. De aanleg van de brug – noodzakelijk door het verlies van recht van overpad – markeerde de start van de restauratie.

Ideaal verwezenlijkt

'De genen van deze rustieke landelijke streek dragen wij in ons. We stammen beiden uit Odijk,' vertelt Etske Muis. 'Ruud heeft belangstelling voor cultureel erfgoed, met de paplepel meegekregen. Zijn vader restaureerde in Odijk zelf een historische boerderij. Ruud schijnt als kind al te →

Eenvoud en oorspronkelijkheid vormden uitgangspunten voor de restauratie.

hebben geroepen dat hij ooit aan de Langbroeker Wetering wilde wonen. Dat is dan nu gelukt! Zelf houd ik van moderne architectuur, rechte lijnen en veel licht. Met die gedachte ben ik ook in dit proces gestapt. Dat was misschien wel mijn belangrijkste leerschool van de afgelopen jaren: de schoonheid van het historische zien en er volop van genieten. De boerderij vond ik wel mooi, maar de

de Restauratiefonds-hypotheek, wat hij omschreef als een 'prachtig systeem, veel beter en sneller dan vroeger'. Wat volgde was de aanschaf van de RestauratieWijzer en ons abonnement op de Monumentenwacht. De Map van de RestauratieWijzer werd mijn 'lijfboek', wéken heb ik ermee onder mijn arm gelopen; bij nacht en ontij heb ik het geraadpleegd. Toen in maart 2005 de financiering eenmaal rond was, had de Map zijn praktische waarde wel bewezen: we wisten toen in wat voor proces we ons gingen begeven. Handig, want daar heb je weinig sjoego van.'

'De Map van de RestauratieWijzer werd mijn lijfboek'

geschiedenis ervan raakte me niet. Toch was ik uiteindelijk wel degene die de knoop doorhakte om te gaan restaureren. Frappant, niet?'

Wikken en wegen

Ruud Muis: 'Het was zoeken naar een speld in de hooiberg. Hier zijn maar weinig boerderijtjes die niet al gerestaureerd zijn. De onze was eigendom van het landgoed Sandenburg. Ik kwam te weten dat het vrij zou komen. Zomer 2003 schreef ik een brief aan de rentmeester, maar die meldde dat het huisje binnen de familie van de landgoedeigenaar zou blijven. Anderhalf jaar later vroeg de rentmeester of ik nog belangstelling had. Ja dat had ik, maar daarmee was de vraag of ik de aankoop en de restauratie zou kunnen bekostigen nog niet beantwoord. Het grote wikken en wegen begon. Na 14 dagen tobben besloot ik tot een autoritje in de omgeving, natuurlijk langs het boerderijtje. Samen met Etske, want die wist nog van niks. Zij was eigenlijk meteen enthousiast, tot mijn stomme verbazing.'

'Lijfboek'

'Jij zei nog: waarschijnlijk kan het helemaal niet,' vervolgde Etske. 'Ik dacht: er bestaat toch zoiets als restauratiesubsidie? Ben toen op internet gaan zoeken en vond de site van het Restauratiefonds. Er ging een wereld voor me open! Tegelijk kreeg het idee van Ruud een warm onthaal bij de monumentenzorger van de gemeente Wijk bij Duurstede, waartoe Langbroek behoort. Die wees op de voordelen van

Niet mals

Ruud Muis: '13 juni 2005 zijn we met restaureren begonnen, de nieuwe brug was het eerste project. Wij bekostigen het hele traject met een aankoopfinanciering en een Restauratiefonds-hypotheek. Samen met wat comfort- en inrichtingszaken komen we op een stevige investering, maar toch kunnen we normaal blijven leven. Restauratiefonds is daar heel kien op. Terecht, want je 'overeet' je snel en dan kan de restauratie gierend uit de bocht vliegen. Een heel betrokken en oplossingsgerichte club, dat moet gezegd. Financieren vanuit mijn ondernemerschap is toch altijd al lastig vanwege alle verlangde hypothecaire zekerheden. Restauratiefonds is daar heel constructief mee omgegaan.'

Overwaardestress

'Niets blijkt zo onvoorspelbaar als het verloop van een restauratie, succes en tegenslag wisselen elkaar af. Het spel moet door alle partijen heel flexibel gespeeld worden,

Een langgekoesterde droom van een huis aan de Langbroeker Wetering.

anders loopt het spaak,' weet Etske. 'Dat er een nieuwe rieten kap op moest, wisten we. Maar de brug, de nieuwe kapconstructie en de nieuwe fundering waren onaangename verrassingen. Binnen twee weken zaten we al twintig procent boven de begroting. Dan krijg je het best even

houden. De strakke vormen die wij graag hebben, zaten er al in. Ook aannemer Piet Legemaat heeft sterk bijgedragen aan het resultaat. Een geluk bij een ongeluk: de eenvoud van het origineel combineert prima met onze moderne smaak. Noem het een charmant compromis!

'Niets blijkt zo onvoorspelbaar als het verloop van een restauratie'

benauwd. Al moet ik zeggen dat we meeste stress hebben gehad van de trage verkoop van ons huis in Wijk bij Duurstede. Dat duurde negen maanden, tot afgelopen januari. Dus konden we de overwaarde niet eerder liquide maken om, zoals gepland, in de boerderij te investeren, terwijl je die uitgaven toch al moet doen. Hier zou het Restauratiefonds toch ook eens iets voor moeten bedenken, bijvoorbeeld de mogelijkheid van een percentage handgeld uit het bouwdepot.

Met architect Luuk van Oeveren uit Scherpenzeel hebben wij het uitzonderlijk getroffen: hij benadrukte de eenvoud van het oorspronkelijke pand en die lijn heeft hij vastge-

Armeluishuisje

Ruud Muis: 'Constructief is er niets veranderd dat de originaliteit heeft weggehaald. We hebben nu een comfortabele woonboerderij voor gebruik in de actuele tijd, maar zonder fratsen of tierelantijnen. Het is altijd een armeluishuisje geweest, van keuterboertjes. Een keuken of een behoorlijke kraan of badruimte zat er niet in. Die herinnering hebben we graag een beetje levend willen houden door zo dicht mogelijk bij het origineel te blijven. De oude spanten zitten er allemaal nog in en de originele indeling op de begane grond en de verdieping is vrijwel geheel intact gelaten. Als de voormalige bewoonster hier terug zou kunnen komen, verwachten we dat ze zich gewoon thuis voelt.' ■

De eenvoud van het origineel combineert prima met een moderne smaak.

Paul van Ommen (l) en Hein Vessies geven hun visie op het Brim

INSTANDHOUDING & FISCALITEIT

‘Een BBM zonder taxateurs kán helemaal niet!’

De nieuwe Brim-regeling voor de instandhouding van rijksmonumenten stuurt op regelmatig en doelmatig onderhoud. Financiering en fiscale aftrek houden elkaar daarbij in balans, althans bij particuliere eigenaren met recht op fiscale aftrek. De zogenaamde ‘nihil-beslissing’ kan echter roet in het eten gooien. Hoe zit dat? Hein Vessies van het Bureau Monumentenpanden van de Belastingdienst (BBM) in Amersfoort en Paul van Ommen, taxateur bij de Belastingdienst Randmeren in Zwolle, ontrafelen het mysterie. Eenvoudig blijkt toch weer eens anders.

Voor particuliere eigenaren en ondernemers zijn BBM en Nationaal Restauratiefonds de feitelijke startpunten van het avontuur dat restaureren heet. Dat wil zeggen: wat de bekostiging aangaat. BBM gaat over de fiscale aftrek van de onderhoudskosten, het Restauratiefonds over de financiering. In de monumentenzorg zijn fiscaliteit en financiering nauw met elkaar verweven. Al ruim twintig jaar inmiddels. Aan die kruiskoppeling ontlenuen beide organisaties goeddeels hun oorsprong en bestaansrecht, overigens vanuit hun eigen taak en verantwoordelijkheid binnen de monumentenzorg. Twee handen op één buik is daarom ook iets te kort door de bocht. Maar dat staat intensieve samenwerking allesbehalve in de weg.

‘Gat’ gedicht

Hein Vessies is lid van het vierpersoons zelfsturende team dat feitelijk het BBM vormt. ‘BBM en Restauratiefonds stammen beide uit 1985, direct gevolg van een ingrijpende stelselwijziging destijds in de monumentenzorg,’ licht hij toe. ‘BBM was er in de tijd iets eerder dan het Restauratiefonds. In het proces is dat eveneens zo. Wie als particulier gaat restaureren doet er verstandig aan eerst door BBM de onderhoudskostenaftrek te laten vaststellen en daarna bij het Restauratiefonds de financiering te regelen, anders krijg je achteraf gezeur. De start van BBM in 1985 maakte korte metten met een praktische onvolkomenheid in de samenhang tussen het fiscale regime en het subsidieregime rond monumentrestauraties. Als je fiscale aftrek genoot, kreeg je een lagere subsidie dan wanneer je geen fiscaal voordeel had.

Logisch, dat gaf evenwicht. De subsidie kreeg je vooraf toegerekend, de fiscale aftrek echter pas zodra je belastingaanslag definitief was, wat jaren kon duren. Gaf je indertijd een hoge subsidie aan iemand die uiteindelijk wel fiscale aftrek had, dan liep je tegen het probleem op van hoe krijg je die subsidie weer terug. Minister Elco Brinkman van – toen nog – CRM (Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk werk) en staatssecretaris Henk Koning van Financiën hebben dat ‘gat’ toen samen gedicht door de fiscale beslissingen vooraf te organiseren. Het kersverse BBM kreeg de daartoe strekkende bevoegdheden.’

Verschil onbekend

‘Dit subsidiestelsel heeft gedraaid tot in september 2002 op voorlopige basis de subsidieregeling is vervangen door een leningstelsel, de Restauratiefonds-hypotheek uit het revolving fund van het Restauratiefonds,’ vervolgt Vessies. ‘Een jaar eerder had staatssecretaris Rick van der Ploeg van Cultuur een nieuw bestel voor de monumentenzorg aangekondigd. Zijn inzet: regelmatig en doelmatig onderhoud van rijksmonumenten om dure restauraties te voorkomen. Dus niet eerst de boel laten versloffen en dan gesubsidieerd gaan restaureren. De instandhoudingsgedachte. Tegelijkertijd komt dan ook het accent zwaarder te liggen op minder loketten voor eigenaren met restauratieplannen, want de veelheid aan instanties waar zij langs moesten liep de spuigaten uit en dat maakte eigenaren kopschuw. Minder loketten én eenheid van beleid. Dus met één BBM bevorder je een eenduidige fiscale uitleg. Wij werken landelijk, voor de inkomstenbe-

lasting en voor de vennootschapsbelasting. Naast de gemeente zijn BBM en Restauratiefonds de startpunten voor monumenteigenaren. Ze halen die twee nog wel eens door elkaar. Aan ons vraagt men om fiscale aftrek en wanneer wij de lening verstrekken, en aan het Restauratiefonds vraagt men om een lening en wanneer ze nou eindelijk die fiscale aftrek eens verlenen. Ik heb het idee dat eigenaren het verschil tussen BBM en Restauratiefonds wat uit het oog hebben verloren. Niet onoverkomelijk, maar toch.'

Ogen & oren van BBM

Om binnen het nieuwe Brim-stelsel de fiscale aftrek voor de particuliere eigenaar of ondernemer te kunnen bepalen, moet BBM eerst vaststellen wat de onderhoudskosten van een restauratie zijn. Daartoe brengt BBM op landelijke schaal een ploeg van dertig taxateurs in stelling. Hein Vessies: 'Een BBM zonder taxateurs dat kán helemaal niet! Zij zijn het die in heel Nederland restauratieprojecten bekijken waarvan de eigenaar fiscale aftrek heeft aangevraagd. Onze taxateurs hebben de eerste contacten met de eigenaren, stellen een adviserend rapport op en sturen dat ter beoordeling naar BBM.'

Paul van Ommen is één van die dertig zogeheten register-taxateurs onroerende zaken die de beoordeling voor BBM verrichten. Op hun beurt maakt deze groep deel uit van in totaal 120 taxateurs die de Belastingdienst inzet voor bedrijfs- en agrarisch onroerend goed. Beoordelen voor BBM is een deeltijdtak naast de dagelijkse gangbare taxateurs-werkzaamheden, Van Ommen is wekelijks gemiddeld één dag voor BBM op pad. 'Wij zijn eigenlijk de ogen en oren van BBM,' vertelt Van Ommen. 'Door opleiding en praktijkervaring zijn wij oordeelkundig op het gebied van onderhoud en restauraties. Ik doe zelf deze taxaties al vanaf de start van BBM in 1985. In de loop van de tijd heb ik al heel wat gezien en gehoord, en ben in die zin dus ook ervaringsdeskundige. Leren doe ik overigens nog elke dag. Geen enkel monument is hetzelfde, het zijn net mensen. Dat is ook het mooie aan dit vak.'

Onderhoud of verbetering?

Volgens Paul van Ommen trekt de taxateur erop uit met een dossier van BBM. Aanleiding is de aanvraag van fiscale aftrek door een eigenaar die daar recht op kan doen gelden. Dergelijke eigenaren kunnen vallen onder de categorieën Particulieren Box 1 (eigen bewoning), Particulieren Box 3 (verhuurd of tweede woning), ondernemers of semi-ondernemers. De overgrote pluk voor taxatie bestaat dan ook uit woonhuismonumenten en monumentale boerderijen. Van Ommen: 'In het dossier van BBM zitten tekening, bestek, begroting en ingevuld aanvraagformulier. Wij beoordelen de restauratiebegroting van de eigenaar, daaraan vooraf toetsen wij vaak eerst het bewuste pand. Wij gaan ter plekke aan tafel met de eigenaar, de architect of de aanne-

mer, afhankelijk van de partij die de restauratie leidt. En dan gaat het erom: wat gaan jullie doen met dit pand? En die informatie leggen wij naast de tekening, het bestek en de begroting. Een tekening vertelt al heel veel. Aan de hand daarvan bekijken we het pand en gaan we bespreken en beoordelen wat er allemaal voor ingrepen op stapel staan. Ook maken wij foto's van essentiële zaken, vertrekken weer en maken ons rapport op. Wat zien wij als onderhoud, wat als verbetering? Als de post verbetering erg hoog is, kan dat van invloed zijn op de beslissing van BBM.'

Fiscale 'nieuwe bron'

'Kern van de zaak is: wij rapporteren aan BBM en uiteindelijk beslist BBM. Het oordeel ligt dus niet op het bord van de taxateur,' benadrukt Van Ommen. 'Wij geven advies aan BBM, maar dat is wel een heel open advies. Dat komt omdat de jurisprudentie rondom monumenten sterk in beweging is. Dit maakt het voor taxateurs steeds moeilijker om te zeggen: wij zien hier een 'nihil-beslissing'. Dat vertellen we ook wel in onze rapportage, maar het is en blijft altijd ter beoordeling van BBM.'

'De buitenwacht doet net of 'nihil-beslissing' ofwel 'fiscale nieuwe bron' ons enige werk is,' haakt Hein Vessies in. 'Ik heb voorlichting gegeven aan monumentenzorgers van gemeenten en provincies en dan lijkt het erop of je van elk uur 55 minuten over 'nieuwe bron' moet praten! Feit is: van onze beslissingen eindigt 2,5% in een 'nieuwe bron' problematiek. Het komt dus absoluut niet zo vaak voor. Feit is ook, en daar draai ik niet omheen, een 'nihil-beslissing' is heel ingrijpend voor een eigenaar. In plaats van volledige aftrek, krijg je opeens niks!'

Consequenties trekken

'In de jurisprudentie zie je een verschuiving ten gunste van eigenaren van monumentenpanden, en die is nog niet uitgewoed,' vervolgt Vessies. 'Dit houdt in dat wij als BBM moeilijker de 'nieuwe bron' kunnen stellen. We kijken niet meer zo zeer naar aard en functie van het object, maar een belangrijk element in de beoordeling is geworden: wat wijzigt er bouwkundig? Als een monumentaal pakhuis verandert in twintig appartementen, ligt de 'nieuwe bron' redelijk eenvoudig. Maar bij boerderijen hebben wij rondom deze materie regelmatig rechtszaken verloren. Als je een aantal procedures verliest, moet je daar consequenties aan verbinden. Wij gaan er dus voorzichtiger mee om. Als je in een boerderij duidelijk nieuwe woningen gaat creëren, heb je een probleem. Maar als je een pand niet buitenmatig gaat restaureren, geven we er in de meeste gevallen nu aftrek voor. In een aantal gevallen draaien we op dit punt onze beslissingen uit het verleden terug en geven we alsnog aftrek. Dat gaat dan meestal op voorspraak van de inspecteur die ons vraagt de zaak nog eens tegen het licht te houden, omdat de jurisprudentie inmiddels gewijzigd is.' ■

TON BEVERS, NIEUWE VOORZITTER PROGRAMMACOMMISSIE
MONUMENTENZORG IN DE PRAKTIJK

‘Kwalitatief aanbod & hoogwaardige continuïteit’

Al ruim een half jaar heeft hij zich, zoals dat heet, langs de zijlijn warm gelopen. Prof. dr. Ton Bevers (1948, Boxtel). Per 1 januari 2006 is hij in functie als de nieuwe voorzitter van de programmacommissie cursussen ‘Monumentenzorg in de praktijk’.

Ten minste, dat vermoedt de hoogleeraar Algemene Cultuurwetenschappen aan de Rotterdamse Erasmus Universiteit in hoge mate: ‘Ik heb zo begrepen dat Nico Nelissen medio december de commissievergadering voor de laatste keer heeft geleid en dat hij per 1 januari formeel is gestopt. Als men geen stadhouderloos tijdperk ambiëert, neem ik gewoon aan dat ik nu in functie ben. Er ligt geen benoemingsbrief of zoiets. We hebben wel afspraken gemaakt. Samen met de andere participanten bereid ik de volgende commissievergadering van half maart voor. Dus in die zin functioneer ik. Voor onbepaalde tijd? Daar zijn

geen afspraken over gemaakt. Wel weet ik zeker dat ik geen twintig jaar zal volmaken.’

Geen sinecure

Prof. dr. Nico Nelissen heeft het bewuste voorzitterschap altijd met buitengewoon veel verve bekleed. Vanaf het eerste uur, twintig onversneden cursusjaargangen lang. Het was Nelissen zelf die Bevers vorig jaar zomer polste om hem op te volgen. Ton Bevers zei ‘ja’ tegen zijn oud-collega in Nijmegen, maar pas na diepgaande introspectie: ‘Ik was er helemaal niet zo gerust op dat ik de juiste persoon

‘Soms moet je iets doen wat je nog nooit gedaan hebt, maar wat wel heel interessant en vernieuwend is’

op de juiste plek zou zijn, en die aarzeling heb ik nog wel een beetje. Dat men op die post weer een ‘neutrale’ wetenschapper wil begrijp ik, want daar hangt iets van objectiviteit aan en een wetenschappelijke habitus. Onderwijs en onderzoek zijn kerntaken van de universiteit, dus in die zin snap ik het wel dat een professor in de rol van voorzitter van een programmacommissie die onderwijs verzorgt, goed past. Maar Nelissen opvolgen is geen sinecure. Zijn expertise van de monumentenzorg zal niet gemakkelijk geëvenaard, laat staan ingehaald worden door welke opvolger ook. Hij kent de monumentenwereld als geen ander, heeft er ook talrijke publicaties aan gewijd. Allemaal dingen die ik op dat terrein (nog) mis. Ze zullen weten dat Nico ermee gestopt is..., maar des te meer reden voor mij om het goede uit die periode te behouden’.

Overwegingen

Los van de directe inhoudelijke relatie tussen de beroepsopleidingen ‘Monumentenzorg in de praktijk’ en het vooral beschouwelijke onderricht dat hij aan studenten algemene cultuurwetenschappen geeft, noemt Bevers professionele motieven én een persoonlijk motief om toch de vacant geraakte voorzittersfunctie op zich te nemen. ‘Op de universiteit word ik geacht vier ballen in de lucht te houden: onderwijs geven, onderzoek plegen, bestuurs- en managementtaken verrichten én mijn maatschappelijke functie als hoogleraar vervullen. Zo wordt van mij terecht

verwacht dat ik een veelheid en variëteit aan contacten ontwikkel met ‘het veld’. Dat is voor de studenten goed en hopelijk ook voor de sector goed. Deelnemen aan dat culturele veld is heel belangrijk, je moet zichtbaar zijn. Ook in de monumentensector.

Nu mijn persoonlijk argument: soms moet je ook iets doen wat je nog nooit gedaan hebt, maar wat wel heel interessant en vernieuwend is, ook voor jezelf. De monumentenzorg en het cultuurbeleid was een vertrouwd terrein voor mij uit de jaren dat ik bij het Ministerie van Cultuur heb gewerkt, maar monumentenzorg heb ik al een aantal jaren niet echt in mijn vizier gehad. Ik vind het ontzettend leuk dat ik mij daar nu weer in ga verdiepen. Het dwingt mij ook om beter dan voorheen bij te houden wat er in die, voor mijn gevoel beslist dynamische monumentenwereld gebeurt.’

Gespreid bed

Ton Bevers rondt af: ‘Een afstandelijke technische voorzitter wil ik niet zijn. Ik wil ook inhoudelijk heel graag meedoen, maar ik ken wel mijn plaats temidden van, zonder uitzondering, terzake deskundigen in de commissie. In die zin kom ik in een gespreid bed. Kwalitatief opleidingsaanbod en hoogwaardige continuïteit is waar we voor staan en voor blijven gaan. ‘Monumentenzorg in de praktijk’ is als een fraai monument, daar moet je voorzichtig mee omgaan. Dat verdraagt geen radicale ingrepen of beeldenstorm.’ ■

Cursusprogramma 2006

Het cursuspakket voor 2006 van ‘Monumentenzorg in de Praktijk’ biedt wederom een gevarieerd aanbod voor iedereen die al dan niet beroepsmatig betrokken is bij de zorg voor het culturele erfgoed en de ruimtelijke kwaliteit in ons land.

Nieuw dit jaar zijn de cursussen ‘Kennismaking met welstand’ en ‘Instrumenten voor instandhouding’. Overigens klinken de consequenties van de nieuwe instandhoudingsregeling door in vrijwel alle bijeenkomsten. Tevens wordt tijdens een aantal cursussen stilgestaan bij de verbreding van de monumentenzorg van individuele objecten naar integrale gebieden. Als vanouds vinden in het najaar de regionale bijeenkomsten ‘Actualiteiten & Ontwikkelingen’ plaats, die garant staan voor praktische uitwisseling van kennis, ervaringen en recente ontwikkelingen.

Kortom, met een achttal cursussen verspreid over 26 bijeenkomsten, biedt ‘Monumentenzorg in de Praktijk’ u een uitgelezen kans om uw kennis op gebied van het culturele erfgoed te verbreden, verdiepen en waar nodig op te frissen. Voor een compleet overzicht van alle cursussen, kijk op www.restauratiefonds.nl/cursussen.

Aanmelden kan via (033) 25 39 833 of cursus@restauratiefonds.nl

AWARD VOORTAAN UITGEREIKT TIJDENS DE NEDERLANDSE RESTAURATIEBEURS

Inschrijving voor Bouwfonds Award voor Vitale Monumenten 2007 geopend!

Sinds enkele jaren kent vastgoedonderneming Bouwfonds een Award, met daaraan gekoppeld een geldbedrag, toe aan zogenaamde vitale monumenten. Bouwfonds heeft deze Award voor Vitale Monumenten in het leven geroepen om haar waardering te laten blijken voor monumenten die een nieuw leven zijn begonnen.

Monumenten komen in aanmerking voor de prijs wanneer ze na een restauratie, aanpassing of verbouwing een nieuwe bestemming hebben gekregen en daardoor toegankelijker zijn geworden voor een breed publiek. Hierbij worden twee categorieën onderscheiden: kleinschalige en grootschalige projecten. De winnaars krijgen een geldprijs van 10.000 euro, bedoeld om de toegankelijkheid van het monument nog verder te verbeteren.

Succesvolle samenwerking

De Bouwfonds Award werd vorig jaar voor het eerst tijdens de Nederlandse Restauratiebeurs uitgereikt. Omdat dit een groot succes bleek voor zowel Bouwfonds als de beursorganisatie, hebben zij besloten om hierin verder samen te werken. Dit betekent dat de Bouwfonds Award een tweejaarlijkse prijs wordt, aangezien ook de beurs eens in de twee jaar wordt georganiseerd.

Inschrijven voor de Bouwfonds Award voor Vitale Monumenten 2007 kan vanaf 15 maart tot 15 september 2006. Kort daarna zullen de genomineerden bekend worden gemaakt waarna de uitreiking van de Award zal plaatsvinden tijdens de Nederlandse Restauratiebeurs op 19, 20 en 21 april 2007. ■

Voor meer informatie en een online inschrijfformulier kunt u o.a. terecht op de volgende websites: www.bouwfonds.nl, www.restauratiefonds.nl en www.monumenten.nl

STAATSSECRETARIS BRENGT WERKBEZOEK AAN LEIDEN

Medy van der Laan spreekt met eigenaren over Brim

Op 27 februari bracht Staatssecretaris Medy van der Laan een werkbezoek aan monumentenstad Leiden. Tijdens een rondgang door de binnenstad, trad zij direct in contact met bewoners en beheerders van diverse monumentale panden.

Het bezoek van de staatssecretaris startte in houtzaagmolen d'Heesterboom aan de Leidse Rijn. In 2002 brak de kruk van deze monumentale molen uit 1804, waarna in 2004 een kostbare en complexe restauratie volgde. Uiteraard moet aan deze karakteristieke zaagmolen nog veel meer onderhoud gepleegd worden. Aangezien molens behoren tot de eerste instroomcategorie in het Brim, werkt de Molenstichting momenteel hard aan een Periodiek Instandhoudingsplan (PIP), op basis waarvan zij per 1 april als een van de eersten in Nederland een Brim-subsidi-

dieaanvraag kunnen indienen. Van der Laan kreeg een concept van dit PIP aangeboden door de heer Endelijk, directeur van Stichting de Nederlandsche Molen. Het gezelschap vervolgde de wandeling naar een aantal woonhuismonumenten aan de Nieuwe Rijn, alwaar een eigenaar een toelichting gaf op zijn ervaringen met de Restauratiefonds-hypotheek. Deze laagrentende lening functioneert, vooruitlopend op de nieuwe instandhoudingsregeling, al sinds 2002. Een trotse eigenaar kon daardoor nu al het tastbare resultaat hiervan laten zien.

Het bezoek werd afgesloten in één van Nederlands bekendste Kanjermonumenten, de Pieterskerk. Gezien de complexiteit en restauratieachterstand van deze categorie monumenten, biedt het Brim (dat zich vooral richt op meer planmatig en periodiek onderhoud) niet altijd voldoende uitkomst. Daarom is voor de Kanjermonumenten eind 2004 een extra bedrag van 40 miljoen euro vrijgemaakt. In dat kader overhandigde de staatssecretaris een cheque van 3,6 miljoen euro aan de Pieterskerk, waarmee een nieuw stukje restauratie van dit Leidse icoon is veiliggesteld. ■

Schrijver Joop Bromet overleden

Joop Bromet, sinds 1989 redacteur en schrijver voor de nieuwsbrieven van het Restauratiefonds, is op 30 december 2005 overleden. Joop Bromet heeft met veel inzet en enthousiasme vele interviews verzorgd voor het Rf-bulletin en later ook InDetail. Hij vervulde die rol met verve, vooral als het ging om het interviewen van markante monumenteigenaren.

Verder maakte Bromet in zijn carrière interviews en verhalen voor allerlei week- en dagbladen en was hij voor en achter de schermen actief voor radio en televisie programma's, veelal met een culturele strekking. Bromet werd 58 jaar. ■

Wet financiële dienstverlening

Per 1 januari 2006 geldt de Wet financiële dienstverlening (Wfd) voor alle financiële dienstverleners. Wat betekent dat voor de consument? De Wfd brengt veel rechten met zich mee voor de consument. Zoals de verplichting voor de aanbieder om vóór het afsluiten van een ingewikkeld financieel product, zoals een hypotheek, bepaalde informatie over dit product aan de consument te verstrekken. Belangrijk daarbij is dat de consument beseft hoeveel risico's hij kan en wil lopen, wat zijn financiële positie is en wat zijn doelstellingen zijn bij het financiële product. Ook het Restauratiefonds werkt uiteraard conform de Wfd. ■

UitGesproken

Brim-burgering

Pieter Siebinga,
directeur Restauratiefonds

Na een lange tijd van voorbereiding was het eind januari zover. De definitieve Brim-regeling werd gepubliceerd in het Staatsblad en daarmee is het Brim per 1 februari dan toch echt werkelijkheid geworden. Na, voor sommige eigenaren, een lange periode van onzekerheid is daarmee

eindelijk een stuk duidelijkheid ontstaan. En voor hen die nog niet exact weten waar ze aan toe zijn, is er op de website www.monumenten.nl een handige QuickScan beschikbaar. Dit handige online hulpmiddel biedt in een paar stappen antwoord op de vraag of, en zo ja voor welk percentage, een eigenaar in aanmerking komt voor een financiële ondersteuning vanuit het Brim. Daarnaast besteedt bijvoorbeeld ook het 'Cursusprogramma Monumentenzorg in de Praktijk' dit jaar aandacht aan de nieuwe instandhoudingsregeling (meer hierover elders in deze uitgave).

Is het nu allemaal opeens fantastisch? Nee, uiteraard niet. Zoals met elke vernieuwing, zal ook het Brim langzaam in de sector moeten beklijven en zullen alle betrokkenen als het ware moeten 'Brim-burgeren'. Met het bekend worden van de laatste details van de regeling, wordt nu dan ook

druk gewerkt aan de laatste uitwerkingen van de praktische consequenties van deze nieuwe regeling. Zo wordt bijvoorbeeld dit jaar ook bezien in welke vorm de Plankostenregeling verder gaat. Het oorspronkelijke initiatief van Restauratiefonds, RDMZ en Prins Bernhard Cultuurfonds, waarbij eigenaren een financiële ondersteuning kregen voor het laten opstellen van een (globaal) restauratieplan, is komen te vervallen. De Plankostenregeling sluit nu niet meer aan op het Brim, maar is in het verleden een groot succes geweest. Niet alleen maakten veel eigenaren er gebruik van, maar veel restauratieplannen zijn er vooral ook kwalitatief door verbeterd. Er wordt daarom nu gekeken naar hernieuwde invulling die meer aansluit bij de nieuwe regeling.

Ondertussen draait de monumentenwereld gewoon verder. Gaandeweg de eerste ervaringen zullen we ongetwijfeld gaan vaststellen waarover bijvoorbeeld extra informatiebehoefte bestaat. Het Restauratiefonds staat hierbij samen met haar partners in de monumentenzorg graag voor u paraat! Kortom, het wordt een aansprekend jaar waarin InDetail u weer als vanouds op de hoogte houdt van alle ontwikkelingen, de mensen achter de schermen en natuurlijk de markante projecten en eigenaren. Want uiteindelijk is dat toch waar het uiteindelijk allemaal om draait. ■

VOORMALIGE VAKSCHOOL VOOR MEISJES IN COEVORDEN

‘Restauratie voor de poorten van de hel weggesleept’

Sinds 2000 is het weer rustig in de Drentse stad Coevorden. De voormalige Vakschool voor Meisjes aan de Meindert van der Thijnsingel 10 staat er patent bij. Niet meer in haar kwaliteit als onderwijsinstelling, maar als monumentaal appartementengebouw met kantoorruimten.

Anno 2006 herinnert niets meer aan de commotie die in de jaren negentig losbarstte over de toekomst van het gewezen schoolgebouw. Toen scheelde het maar een haar of deze fraaie schepping van de plaatselijke architect H. Benninck Jr. uit 1924 had het loodje gelegd onder de slopershamer en plaatsgemaakt voor een complex nieuwbouwappartementen met kantoren.

Desolate plek

Zelfs de aanwijzing tot rijksmonument in 1993 leek het nakende noodlot van wat in de volksmond het ‘Paleis van het Noorden’ was gaan

in brand zouden steken en het aldus uit zijn lijden zouden verlossen. Maar zover is het niet gekomen.

Prijzige affaire

‘We hebben de restauratie als het ware voor de poorten van de hel weggesleept,’ zegt Herman Idema. Hij is projectontwikkelaar bij woningcorporatie Wooncom in Coevorden, eigenaar en exploitant van het bewuste monument. Wooncom pakte de restauratie op en voerde haar – naar ontwerp van architect Gunnar Daan – met succes uit. Het in de stijl van de legendarische ‘Amsterdamse School’ ontworpen pand werd van binnen en

huurwoningen en de hoge kosten voor beheer en onderhoud, moet er overigens nog steeds geld in de exploitatie bij. Neemt niet weg dat wij heel erg trots zijn op dit gebouw, zonder twijfel een ‘parel’ in het stadsbeeld van Coevorden.’

Kwetsbaar vastgoed

Gezichtsbepalend is het pand van oudsher door onder meer de verschillende vormen in het metselwerk en de smeedijzeren sierelementen, kenmerkend voor de ‘Amsterdamse School’. Het interieur is – letterlijk – een schoolvoorbeeld van Art Deco, de stijl van toegepaste kunst uit de

heten niet te kunnen vrijdelen. Toegegeven, toen uiteindelijk in december 1999 de restauratie dan toch een aanvang nam, was het pand niet veel meer dan een ruïne, een desolate plek in het toch goed verzorgde Coevordense stadslandschap.

Nadat het schoolgebouw in de loop van 1991 zijn decennialange onderwijsfunctie voorgoed had verloren, kwam het leeg te staan, ging diverse malen over in andere handen en viel tenslotte ten prooi aan vandalisme en algehele aftakeling. Ergo, destijds was het wachten feitelijk alleen nog maar op onverlaten die het complex

van buiten ingrijpend verbouwd en opgeknapt. Het omvat nu 8 sociale huurappartementen; souterrain en eerste verdieping herbergen een notariskantoor en een advocatenkantoor. Aan de achterzijde zijn 6 luxe, in aanverwante stijl uitgevoerde nieuwbouwappartementen gebouwd. ‘Dat is om exploitatietechnische redenen gedaan,’ aldus Idema. ‘De restauratie was een zeer prijzige affaire van enkele miljoenen guldens, maar die waren het dubbel en dwars waard. Als medefinancier heeft het Nationaal Restauratiefonds bij ons een prima indruk achtergelaten. Door de sociale

periode 1910 tot 1930.

De zwaarbevochten restauratie van de Vakschool voor Meisjes heeft dit alles kunnen bewaren, voor het nageslacht én voor Coevorden. Herman Idema van Wooncom: ‘Deze omgeving in Drenthe is rijk aan historische en beeldbepalende panden. De boel laten versloffen is geen optie, dat is eeuwig zonde. Gemeenten zouden dan juist een beroep moeten doen op de woningcorporaties. Samen verantwoordelijkheid dragen voor dit sfeervolle maar kwetsbare vastgoed draagt ook bij aan behoud van het karakter van deze regio. Doen dus!’ ■

OOK UTRECHT EN LEEUWARDEN STARTEN GEMEENTELIJK RESTAURATIEFONDS

Steeds meer gemeenten ontdekken de kracht van een Gemeentelijk Revolving Fund

Vervang het verstrekken van gemeentelijke subsidies door het inzetten van laagrentende leningen. Dat is kort en goed het credo van een Gemeentelijk Revolving Fund dat, naar analogie van de werkwijze van het Nationaal Restauratiefonds, in steeds meer plaatsen wordt ingezet om de gemeentelijke middelen voor monumenten zo efficiënt mogelijk te benutten.

Utrecht en Leeuwarden zijn, na Rotterdam, Deventer, Dordrecht en Schiedam, respectievelijk de vijfde en zesde gemeente die een 'eigen' Gemeentelijk Restauratiefonds hebben opgericht. Beiden gemeenten zien een dergelijk fonds als belangrijke bijdrage om hun lokale monumentenbeleid te verwezenlijken. Zo wordt deze regeling vaak ingezet als (extra) financiële ondersteuning voor gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden. Dankzij het concept van het laagrentend financieren, ontstaat een 'eindeloos' fonds. Rente

en aflossingen op de leningen zorgen er immers voor, dat het beschikbare geld telkens weer opnieuw beschikbaar komt voor weer nieuwe restauraties.

Administratie en beheer van de Gemeentelijke Restauratiefonds is in handen van het Nationaal Restauratiefonds, dat als geen ander ervaring heeft met deze werkwijze. Bovendien kunnen monumenteigenaren dan bij één en hetzelfde loket terecht voor de eventuele aanvullende financiering van hun restauratie.

Dubbel voordeel dus, voor zowel eigenaar als gemeente. De gemeente Utrecht start met een kapitaal van 2,1 miljoen euro, het fonds van de gemeente Leeuwarden telt 3,9 miljoen euro. Mede dankzij de efficiënte inzet van dit kapitaal, leveren de gemeentelijke revolving funds hiermee een positieve impuls aan het lokale monumentenbeleid. ■

Wilt u meer informatie, neem contact op met de afdeling Voorlichting & Advies van het Nationaal Restauratiefonds, (033) 25 39 439 (optie 4).

Colofon

Nationaal Restauratiefonds
Westerdorpsstraat 68
3871 AZ Hoevelaken
Postbus 15
3870 DA Hoevelaken
T 033 - 25 39 439
F 033 - 25 39 598
www.restauratiefonds.nl
info@restauratiefonds.nl

Redactie

Peter Roosekrans Journalistiek, Amersfoort
René van Gerwen en Tjitske Plakké,
Nationaal Restauratiefonds

Ontwerp

Frissewind visuele_communicatie,
Amsterdam

InDetail is een periodieke uitgave van het Nationaal Restauratiefonds. Het bulletin wordt kosteloos verspreid en verschijnt ca. vier keer per jaar. Wilt u regelmatig op de hoogte blijven van de activiteiten van het Nationaal Restauratiefonds, bel of mail dan voor een (gratis) abonnement.

ISSN 1574-9339

Informatie

Wilt u meer weten over de producten en activiteiten van het Nationaal Restauratiefonds, raadpleeg dan www.restauratiefonds.nl en/of www.monumenten.nl. Hier vindt u actuele informatie en antwoorden op de meest gestelde vragen. Natuurlijk kunt u ook persoonlijk contact met ons opnemen. Bel dan (033) 25 39 439. Wij zijn tevens bereikbaar via info@restauratiefonds.nl. Brochuremateriaal kunt u aanvragen met behulp van onderstaande bestelbon.

Ja, stuur mij informatie over de producten en dienstverlening van het Nationaal Restauratiefonds.

Naam + voorletters

Dhr./Mevr.

Organisatie

Functie/afdeling

Adres/postbus

Postcode + plaats

Telefoonnummer

E-mail

Restauratiefonds-hypothek wijzigt met invoering Brim

Met de invoering van het nieuwe Besluit rijkssubsidiëring instandhouding monumenten, kortweg Brim, is ook de Restauratiefonds-hypothek nu wettelijk verankerd in de subsidieregeling voor monumenten. Dit heeft een aantal wijzigingen in de Voorwaarden & Kenmerken van de Restauratiefonds-hypothek tot gevolg.

Sinds 1 februari is de Restauratiefonds-hypothek uitsluitend nog bestemd voor eigenaren van woonhuizen en van boerderijen zonder agrarische functie (dus boerderijen die niet meedoen met de jaarlijkse landbouwtelling van het Ministerie van LNV). Andere eigenaren komen in het Brim in aanmerking voor een instandhoudingssubsidie.

Verder konden tot voor kort alleen eigenaren die hun restauratiekosten fiscaal mochten verrekenen een Restauratiefonds-hypothek aanvragen. Met de inwerkingtreding van het Brim, kent deze laagrentende lening echter twee varianten. Als de eigenaar

de instandhoudingskosten fiscaal mag verrekenen wordt er door de Belastingdienst een bedrag aan onderhoudskosten vastgesteld. De eigenaar kan 70 procent van dit bedrag tegen een lage rente lenen (conform de oude situatie). Heeft een eigenaar van een woonhuis of boerderij zonder agrarische functie geen recht op fiscale aftrek, dan is nu ook een laagrentende lening mogelijk. Ter compensatie voor het ontbreken van fiscale aftrek, wordt de Restauratiefonds-hypothek in dat geval verhoogd naar 100% van de vastgestelde onderhoudskosten.

Bovenstaande wijzigingen zijn terug te vinden in de herziene Voorwaarden & Kenmerken van de Restauratiefonds-hypothek, die u kunt downloaden van www.restauratiefonds.nl en www.monumenten.nl. Op deze laatste website is bovendien een 'Quick Scan' beschikbaar. Door deze in te vullen wordt duidelijk wat de eigenaar uit het Brim kan verwachten; 'Krijg ik subsidie of laagrentende lening, en zo ja hoeveel?' ■

Postzegel
is niet nodig

 Nationaal
Restauratiefonds

Antwoordnummer 34
3860 VE Hoevelaken